

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT.

P.G Graduate Diploma in Journalism

વિષય : ૧ સમુહ પ્રત્યાયન અને પત્રકારત્વના સિધ્ધાંતો : પરિચય

પ્રત્યાયન અંગેનો પરિચય – પ્રત્યાયનનો અર્થ અને ઉદ્ભવ, પ્રત્યાયન પ્રક્રિયાના વિવિધ તબક્કાઓ પ્રત્યાયનના પ્રકારો, સમુહ પ્રત્યાયન નો ઉદ્દેશ અને દ્રષ્ટિમર્યાદા, જનસંચાર માધ્યમોના સિધ્ધાંતો, ભારતમાં જનસંચાર માધ્યમોની કામગીરી, જનસંચાર માધ્યમો ઉદ્ભવ અને વિકાસ, પ્રત્યાયનની પ્રતિકૃતિઓની વ્યાખ્યા, પ્રતિકૃતિઓ ફાયદાઓ અને ગેર ફાયદાઓ, પ્રતિકૃતિઓ – (૧) લાસવેલ્સની પ્રતિકૃતિ (૨) શેનન અને વીવરની ગણિતશાસ્ત્રીય પ્રતિકૃતિ (૩) ઓસગુડ અને શ્રેમની ગોળાકાર પ્રતિકૃતિ (૪) ડાન્સની હેલીકલ પ્રતિકૃતિ (૫) ગર્બનરની પ્રત્યાયનની સામાન્ય પ્રતિકૃતિ (૬) કાટ્ઝ અને લાઝરફેલ્ટની જનસંચાર માધ્યમોની અને વ્યક્તિગત પ્રભાવની ટુ સ્ટેપ ફ્લો પ્રતિકૃતિ (૭) રોજર અને શુમેકરની ડીફ્યુઝન ઓફ ઈનોવેશનની પ્રતિકૃતિ. જનસંચાર માધ્યમોની સમાજ અને સંસ્કૃતી પર અસરો – (૧) સામાજીક અસર (૨) એજન્ડા સેટીંગ (૩) બોલ અને રોકીશ અને ડીફ્યુઝનું સમુહ પ્રત્યાયનની અસરોનું ડીપેન્ડન્સી મોડલ (૪) જન મંતવ્ય (૫) ઉપયોગ અને તૃપ્તિ (૬) પ્રેસના સિધ્ધાંતો. જનસંચાર માધ્યમોના પ્રકારો અને લાક્ષણિકતાઓ – (૧) મુદ્દિત માધ્યમ (૨) રેડિયો (૩) ટી.વી. (૪) ફીલ્મ (૫) ઉપગ્રહ (૬) વિડિયો વગેરે.

પત્રકારત્વના સિધ્ધાંતો.

પત્રકારત્વ, વ્યાખ્યા, મહત્વ, પ્રકારો અને ખ્યાલો, વિકાસલક્ષી પત્રકારત્વ, પત્રકારત્વ ચોથી જાગીર તરીકે લોકશાહી અને વિકાશીલ દેશ માં પત્રકારત્વની ભૂમિકા, પત્રકારત્વ અને સાહિત્ય વચ્ચે સંબંધ, પત્રકારત્વની આચાર સંહિતા, પ્રેસ કાઉન્સીલની ભૂમિકા, મુદ્દિત રેડિયો અને ટી.વી. પત્રકારત્વ વચ્ચેના તફાવતો, પત્રકારના કાર્યો, ફરજો અને લાક્ષણિકતાઓ, સમાચારપત્રના સંપાદકીય વિભાગ – માળખું અને જુદા જુદા અધિકારીઓના કાર્યો, (સમાચારતંત્રી, ઉપતંત્રી, પ્રુફરીડર, મુખ્ય ઉપતંત્રી, ખબરપત્રી, રિપોર્ટર, ચીફ રિપોર્ટર તંત્રી વગેરે) પત્રકારત્વ અને પત્રકારો સામેના પડકારો.

પુસ્તક સુચિ

૧. પત્રકારત્વ સિધ્ધાંતો – ડૉ. યાસીન દલાલ
૨. પત્રકારત્વ : સિધ્ધાંત અને અધ્યયન – ડૉ. ચંદ્રકાંત મહેતા
૩. સમુહ માધ્યમ અને સાહિત્ય – ડૉ. પ્રીતી શાહ
૪. સાહિત્ય અને પત્રકારત્વ – ડૉ. કુમારપાળ દેસાઈ

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT.

P.G Graduate Diploma in Journalism

વિષય : ૨ મુદ્દિત માધ્યમ માટે લેખન

રિપોર્ટીંગ:

સમાચાર અને સમાચાર તત્વોનું સ્વરૂપ, સમાચાર પત્રના કાર્યાલયમાં રિપોર્ટીંગ વિભાગ, રિપોર્ટર ના કાર્યો અને લક્ષણો (ભારતના સંદર્ભમાં) સમાચાર સ્ત્રોત અને સમાચાર પ્રક્રિયા. પીઠિકા ના પ્રકારો, પીઠિકા લખવાની વ્યવહારુ તાલીમ, ઈન્ટરવ્યુની કળા, ઈન્ટરવ્યુના પ્રકારો, (ફિચર, પ્રેસ બ્રીફીંગ, પ્રેસ કોન્ફરન્સ, પ્રેસ વીઝીટ, બ્રેકફાસ્ટ મીટીંગ વગેરે) જુદા જુદા પ્રકાર નું રિપોર્ટીંગ રોજીદા અને બીટ, સ્કુપ, સઘન પ્રકારનું રિપોર્ટીંગ – અર્થઘટનાત્મક, સંશોધનાત્મક પત્રકારત્વ – સામાન્ય ખ્યાલ, વિકાશીલ દેશોમાં તેના લક્ષ્યો, સંશોધનાત્મક પત્રકાર ની ગુણવત્તા, સંશોધનાત્મક પત્રકારત્વની પ્રક્રિયા, રાજ્ય (ગુજરાત) અને રાષ્ટ્રીય સ્તરે સંશોધનાત્મક પત્રકારત્વના દાખલાઓ, માનવરસના સમાચારો અને સમાચાર ફિચર, વિશેષ પ્રકારનું રિપોર્ટીંગ – ન્યાયલય, ક્રાઈમ, વિધાનસભા, રમત-ગમત, વ્યાપાર અને વાણીજ્ય, સાંસ્કૃતિક, વિજ્ઞાન વગેરે સમાચાર સંસ્થા- વ્યવસ્થા, ટી.વી. અને રેડિયો માટે રિપોર્ટીંગ, કાર્યો, સમાચાર સંસ્થામાં રિપોર્ટીંગ, રિપોર્ટીંગની વ્યવહારુ તાલીમ.

ફીચર લેખન અને તંત્રી લેખન :

સમાચાર પત્રો અને સામાયીકોમાં જુદા જુદા પ્રકારનું ફીચર લેખન, ફીચર લેખનના કાર્યો અને કાર્યક્ષેત્રની સીમા, જુદા જુદા પ્રકારના ફીચર – સમીક્ષા, ફોટો ફીચર, પ્રવાસકીય લેખો, સમાચાર ફીચર, ઐતિહાસીક ફીચર, મુલાકાત, હાઉ ટુ ફીચર, પ્રોફાઈલ વગેરે. ફીચર લેખનની પ્રક્રિયા, વિચારોનો ઉદભવ, માહિતી એકત્રીકરણ (સંશોધન, માહિતી સ્ત્રોત, રેફરન્સ સાહિત્ય) લેખન શૈલી, ફીચર લેખનની પ્રક્રિયા – સુવાચ્યપણા માટેનું સૂત્રીકરણ, સચિત્ર લેખન, ફીચરનું લે આઉટ અને રજૂઆત. ફિલાન્સ લેખન અને સ્ટાફ લેખન, લક્ષણો, ફાયદાઓ ગેર ફાયદાઓ, ગુજરાતી અને અંગ્રેજીના વિવિધ સામાયીકોના ફીચરોનું વિશ્લેષણ. ફીચર લેખનનામાં પ્રેક્ટીકલ કાર્ય, વૃત દર્પણ માટે ફીચર લેખન. તંત્રી લેખ – સામાન્ય ખ્યાલ, વ્યાખ્યા, તંત્રી લેખના પ્રકારો, તંત્રી લેખનું કાર્ય અને લક્ષ્ય, તંત્રી કોન્ફરન્સ, તંત્રીની નીતિ, તંત્રી પાનાનું વિશ્લેષણ ચર્ચા પત્રો, તંત્રીના કાર્યો જવાબદારીઓ, પ્રેક્ટીકલ કાર્ય.

પુસ્તક સૂચિ

૧. વૃત વિવેચન – રમેશ રંગનાથ ગૌતમ
૨. વૃતાંત નિયોજન – રણછોડલાલ વાયડા
૩. કટાર લેખનનો કસબ – ડૉ. યાસીન દલાલ
૪. રૂબરુ – ડૉ. યાસીન દલાલ
૫. અખબારી લેખન – ડૉ. કુમારપાળ દેસાઈ
૬. કટાર લેખનનો કસબ – ડૉ. યાસીન દલાલ
૭. લેખ લખવાની કલા – ડૉ. યાસીન દલાલ

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT.

P.G Graduate Diploma in Journalism

વિષય : ૩ સંપાદન અને અનુવાદ

સંપાદન :

સંપાદનનું મહત્વ અને સામાન્ય ખ્યાલ, સંપાદકીય વિભાગનું વ્યવસ્થાકીય માળખું, ઉપતંત્રી, અનુવાદક, સમાચાર સંપાદક, ચીફ ઉપતંત્રી, પ્રુફરીડર વગેરેની ભૂમિકા અને કાર્યો, જુદા જુદા “ડેસ્ક” અને કામનું વિભાજન સબ એડિટર – તેના લક્ષણો, જવાબદારીઓ અને ફરજો, જુદા જુદા પ્રકારની ન્યુઝ કોપી, સમાચાર મેળવવાના સાધનો (સમાચાર સંસ્થાઓ, ખબરપત્રીઓ, ગાંમડાના ખબરપત્રીઓ, અખબારી યાદી, ફોન, ફેક્સ, ટેલીગ્રામ વગેરે) સંપાદનના તત્વો (વ્યાકરણ, ભાષા, સાતત્યપણું, અખબારી નીતી, કાયદાકીય દૃષ્ટિથી, વ્યાજબીપણું, સમતોલતા) મથાળું લેખન, પ્રુફરીડીંગ-ખ્યાલ, સંજ્ઞાઓ (પ્રેક્ટીકલ કાર્ય) ફરજો, જુદા જુદા પ્રકારની માહિતીની રજૂઆત, ચાર્ટ, ગ્રાફીક, ચિત્રો વગેરે અખબારનું લે આઉટ સામાયીકનું લે આઉટ.

અનુવાદ :

અનુવાદની વ્યવહારુ તાલીમ ગુજરાતીમાંથી અંગ્રેજીમાં (ઓછામાં ઓછા ૫૦૦૦ શબ્દોમાં)

પુસ્તક સૂચિ

૧. સંપાદન કલા – કે. પી. નારાયણન
૨. અખબારી સંપાદન – શ્રી વિષ્ણુ પંડયા
૩. અનુવાદ વિજ્ઞાન – નગીનદાસ પારેખ
૪. અનુવાદ સિદ્ધાંત અને સ્વરૂપ – ડૉ. શરીફ, ડૉ. ગૌસ્વામી
૫. વૃતાંત સંપાદન – હિમતલાલ પારેખ

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT.

P.G Graduate Diploma in Journalism

વિષય : ૪ પત્રકારત્વનો વિકાસ અને પત્રકારત્વને લગતા કાયદા

પત્રકારત્વને લગતા કાયદા :

ભારતમાં બંધારણની વિશીષ્ટતા, મુળભૂત હકકો, વાણી અને અભીવ્યક્તિનું સ્વાતંત્ર, જન સંચાર માધ્યમોને લગતા કાયદાઓ – એક પરિચય, બદનક્ષી-સીવીલ અને ક્રીમીનલ, અદાલતના તિરસ્કારનો કાયદો, લોકસભા, રાજ્ય સભા, વિધાનસભાના અનાદરને લગતો કાયદો, લોકસભાની કાયદેસર કાર્યવાહીને પ્રકાશીત કરવા માટેનો પ્રેસનો અધિકાર, કોપીરાઈટ કાયદો, અશ્લીલતાને લગતો કાયદો, અખબાર અને પ્રકાશનની નોંધણી (રજીસ્ટ્રેશન) નો કાયદો ૧૮૬૭, વ્યવસાયી પત્રકારો માટેનો કાયદો, પ્રેસ કાઉન્સીલ એક્ટ,

પત્રકારત્વનો વિકાસ :

ગુજરાતી પત્રકારત્વનો ઉદભવ અને વિકાસ, વિકાસના વિવિધ તબક્કાઓ, ૧૮૨૨-૧૮૮૦: પારસીઓનો ફાળો – મુંબઈ સમાચાર, જામે જમશેદ, વર્તમાન, રાસ્ત ગોફતર, સત્ય પ્રકાશ, સ્વતંત્ર, ૧૮૮૦-૧૯૧૯: ગુજરાતી, ગુજરાત મિત્ર, ડૉ. ડિયો, ૧૯૨૦-૧૯૪૭: ગાંધીજી અને તેમનું પત્રકારત્વ, ઈન્ડિયન ઓપીનીયન, નવજીવન, હરીજન, યંગ ઈન્ડિયા, સૌરાષ્ટ્ર નું પત્રકારત્વ, ભારતીય પત્રકારત્વનો ટુંકો પરિચય.

પુસ્તક સૂચિ

૧. પત્રકારત્વ અને કાયદો – ડૉ. યાસીન દલાલ
૨. પત્રકારત્વ અને કાયદા – શ્રી વિષ્ણુ પંડ્યા
૩. પત્રકારત્વ ના સિધ્ધાંત અને અધ્યયન – ડૉ. ચંદ્રકાંત મહેતા
૪. ગુજરાતી પત્રકારત્વનો ઇતિહાસ – ડૉ. રતન માર્શલ

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT.

P.G Graduate Diploma in Journalism

વિષય : પ . જાહેરાતકાર્ય અને જનસંપર્ક

જાહેરાતકાર્ય

જાહેરાતકાર્ય – પરિચય અને વ્યાખ્યા, જાહેરાતકાર્યના ફાયદાઓ અને દોષો, જાહેરાતકાર્યની સમાજીક, આર્થિક અને નૈતિક અસર, જાહેરાતકાર્યનું મનોવિજ્ઞાન, જાહેરાતકાર્ય એજન્સી, માળખું વિવિધ વિભાગોના કાર્યો, “બ્રીફ” અને જાહેરાત અભિયાન પૂર્વનું સંશોધન, ગ્રાહક પ્રોફાઈલ, વસ્તુનું વિશ્લેષણ, માર્કેટ વિશ્લેષણ, સર્જનાત્મક કાર્ય – જાહેરાતકાર્યમાં સર્જનાત્મકતાનો ખ્યાલ, કોપી અને વિઝુઅલ, બ્રેનસ્ટોર્મીંગ, જુદા જુદા પ્રકારની કોપી “યુ. એસ. પી.” બ્રેન્ડ પર્સનાલીટી અને બ્રેન્ડ ઈમેજનો ખ્યાલ, “વિઝુઅલાયઝેશન” – વિચાર નું સર્જન, વિઝુઅલની ભુમિકા, વિઝુઅલના સર્જનમાં જુદા તબક્કાઓ, લે આઉટ અને ડિઝાઈનના સિધ્ધાંતો, ઉત્પાદન પ્રક્રિયા – આર્ટવર્ક, સ્ટોરી બોર્ડ, જુદા જુદા પ્રકારના માધ્યમો, સરખામણી, વિશ્લેષણ, માધ્યમની પસંદગી, અંદાજપત્ર, માધ્યમોના ખર્ચ,

જનસંપર્ક :

જનસંપર્ક – વ્યાખ્યા અને ખ્યાલ, જનસંપર્ક ના ઉદ્દેશો અને કાર્યો, જનસંપર્ક અધિકારીની લાયકાતો અને કાર્યો, વિવિધ પ્રકારના લોકો, સમુદાય, આંતરિક, બાહ્ય, કામદાર, લોક સમાજ, શેર ધરાવનારાઓ, સરકાર ઇત્યાદી, આંતરિક પ્રત્યાયનનાં સાધનો – હાઉઝ જર્નલ, બુલેટીન બોર્ડ, નોટીસ, પરિપત્ર, માહિતી રેક, પ ગ્રેપ વાઈન, ગુણવત્તાનાં વર્તુળ (કવોલીટી સર્કલ) માધ્યમ સાથે સંબંધ – પત્રકાર પરિષદનું આયોજન, મુલાકાતનું આયોજન, સ્ટોરીનું આયોજન, પબ્લીસીટી તસ્વીર, વિશેષ કાર્યક્રમ દરમ્યાન માહિતી કેન્દ્ર, કટોકટી દરમ્યાન માધ્યમ સાથે સંબંધ, જનસંપર્ક અભિયાનની પ્રક્રિયા

પુસ્તક સુચિ

૧. અખબારનું અવલોકન – ડૉ. યાસીન દલાલ
૨. અખબારી જનસંપર્ક – ડૉ. યાસીન દલાલ
૩. જનસંપર્ક અને જાહેરખબર – ડૉ. યાસીન દલાલ

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT.

P.G Graduate Diploma in Journalism

વિષય : ૬ કમ્પ્યુટર નું જ્ઞાન.

આ પ્રેક્ટીકલ વિષય હોવાથી નીચેના વિષયો પર વિદ્યાર્થીઓને પ્રેક્ટીકલ તાલીમ આપવામાં આવશે MS – Office (Excel, Power Point, Page Maker, Photoshop) and Internet આ વિષયમાં મુલ્યાંકન આખા વર્ષ દરમ્યાન કરવામાં આવશે. વિદ્યાર્થીને વધારેમાં વધારે ૧૦ એસાઈમેન્ટ આપવામાં આવશે જે કુલ ૧૦૦ માર્ક્સના હશે. આ મુલ્યાંકન વિભાગના પ્રધ્યાપકો દ્વારા થશે. આ વિષયમાં External Exam લેવામાં આવશે નહીં.

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT.

P.G Graduate Diploma in Journalism

વિષય : ૭ સામાન્ય જ્ઞાન અને સાંપ્રત પ્રવાહો

વર્તમાન આર્થિક, રાજકીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય બનાવો, વર્તમાન વિકાસની પ્રવૃત્તિઓ, રમત-ગમત, વિજ્ઞાન, ટેકનોલોજી, થિયેટર અને ફિલ્મ, ગુજરાત અને સુરત વિશે સામાન્ય જ્ઞાન – રાજકીય પ્રવાહો, અર્થતંત્ર, વિદેશી મુડી રોકાણ, ગ્રામ્ય વિકાસ, વનીકરણ, હસ્તકલા, પર્યટન સ્થળો વગેરે

૧. મનોરમાં ઈયર બુક
૨. સી.એસ.આર. ઈયર બુક
૩. વર્તમાનપત્રો – ગુજરાતી અને અંગ્રેજી
૪. સામાયીકો – ગુજરાતી અને અંગ્રેજી

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY, SURAT.

P.G Graduate Diploma in Journalism

પુસ્તક સૂચિ

પેપર – ૨

૨. વૃત વિવેચન – રમેશ રંગનાથ ગૌતમ
૩. વૃતાંત નિયોજન – રણછોડલાલ વાયડા
૪. કટાર લેખનનો કસબ – ડૉ. યાસીન દલાલ
૫. રૂબરૂ – ડૉ. યાસીન દલાલ
૭. અખબારી લેખન – ડૉ. કુમારપાળ દેસાઈ
૮. કટાર લેખનનો કસબ – ડૉ. યાસીન દલાલ
૫. લેખ લખવાની કલા – ડૉ. યાસીન દલાલ

પેપર – ૩ સંપાદન

૧. સંપાદન કલા – કે. પી. નારાયણન
૨. અખબારી સંપાદન – શ્રી વિષ્ણુ પંડયા
૩. અનુવાદ વિજ્ઞાન – નગીનદાસ પારેખ
૪. અનુવાદ સિદ્ધાંત અને સ્વરૂપ – ડૉ. શરીફ, ડૉ. ગૌસ્વામી
૧. વૃતાંત સંપાદન – હિમતલાલ પારેખ

પેપર – ૪

૧. પત્રકારત્વ અને કાયદો – ડૉ. યાસીન દલાલ
૨. પત્રકારત્વ અને કાયદા – શ્રી વિષ્ણુ પંડયા
૩. પત્રકારત્વ ના સિદ્ધાંત અને અધ્યયન – ડૉ. ચંદ્રકાંત મહેતા
૪. ગુજરાતી પત્રકારત્વનો ઇતિહાસ – ડૉ. રતન માર્શલ

પેપર – ૫

૧. અખબારનું અવલોકન – ડૉ. યાસીન દલાલ પેપર –
૨. અખબારી જનસંપર્ક – ડૉ. યાસીન દલાલ
૩. જનસંપર્ક અને જાહેરખબર – ડૉ. યાસીન દલાલ

પેપર – ૬ સામાન્ય જ્ઞાન અને સાંપ્રત વિષયો

૧. મનોરમાં ઈયર બુક
૨. સી.એસ.આર. ઈયર બુક
૩. વર્તમાનપત્રો – ગુજરાતી અને અંગ્રેજી
૪. સામાયીકો – ગુજરાતી અને અંગ્રેજી